

Beslut

Datum 2024-10-29

Dnr 2023:8101

Sida **1 (22)**

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolans undervisning
om kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer
vid Söderportgymnasiet 31 i Kristianstad kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Söderportgymnasiet 31 avseende undervisningens kvalitet utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer.

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i de utvalda gymnasieskolornas undervisning utifrån valda delar av kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer. Granskningen omfattar skolornas arbete med att bland annat förebygga och bemöta intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism, homo- och transfobi samt hedersrelaterat våld och förtryck. Samtliga gymnasiegemensamma ämnen på gymnasiet ingår i granskningen.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen (se bilaga 1). Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom något område anges ett utvecklingsområde. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då också av huvudmannen. I bilaga 2 återfinns granskningens författningsstöd.

Skolinspektionen besökte Söderportgymnasiet 31 den 26 och 27 september 2024. Besöket genomfördes av utredarna Sevi Karoussi och Maria Hermansson.

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Fyra gruppintervjuer med elever
- Två gruppintervjuer med lärare i gymnasiegemensamma ämnen
- En gruppintervju med nuvarande och förra rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen och skolan

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från alla skolorna som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2025 och utgör en del av Skolinspektionens regeringsuppdrag om att granska skolornas arbete med det nya kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer.

Beslut:

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck

Söderportgymnasiet 31 i Kristianstad kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i **flera delar** utformas för att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- genomför en undervisning som synliggör hur olika perspektiv av kunskapsområdet hänger ihop så att eleverna får en helhetsbild av kunskapsområdet
- arbeta med inslag i undervisningen som ger alla elever möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer som kan knytas till hedersförtryck

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter

Söderportgymnasiet 31 i Kristianstad kommun uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i **flera delar** utformas för att stärka eleverna i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- utveckla strategier för att skapa ett tillitsfullt klassrumsklimat där alla elever inkluderas och arbeta med inslag i undervisningen som synliggör och utmanar begränsande normer
- bemöta utspel och uttryck för intolerans och arbeta med insatser i undervisningen som hävdar de värden läroplanen anger

Uppföljning

Huvudmannen ska senast **den 30 april 2025** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade

utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till

kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se Hänvisa till

Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:8101) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömning

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i flera delar utformas för att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck.

Granskningen av återkommande och aktuell undervisning visar att undervisning om sexualitet, samtycke och relationer är återkommande under åren på gymnasiet. Undervisningen är uppdaterad och fångar upp aktuella frågor knutna till kunskapsområdet. Vid behov använder lärarna elevhälsans kompetens för att bredda och fördjupa perspektiv i undervisningen.

Granskningen av ämnesintegrerad och fördjupande undervisning visar att kunskapsområdet återkommer i flera gymnasiegemensamma ämnen men att det skiljer sig i vilken utsträckning undervisningen synliggör för eleverna hur olika perspektiv på kunskapsområdet hänger ihop.

Granskningen av kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut visar att undervisningen inte ger alla elever möjligheter att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till maktstrukturer kopplade till hedersförtryck. Alla elever får dock reflektera över empati, trygga relationer och hur sexualitet framställs i olika medier, bland annat inom pornografi. Dessutom får eleverna möjlighet till att reflektera över betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer i flera delar utformas för att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter.

Granskningen av ett öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat visar att lärarna arbetar för att främja ett tryggt klassrumsklimat när undervisningen berör kunskapsområdet. Trots det finns det elever som inte upplever att de kan samtala och reflektera fritt. I undervisningen synliggörs och utmanas inte begränsande normer.

Granskningen av bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger visar att lärarna endast till viss del markerar mot utspel från elever som strider mot de delar av värdegrunden som kan knytas till kunskapsområdet. Lärarna använder inte heller kännedom om uttryck för intolerans bland eleverna i sitt genomförande av undervisningen.

Granskningen av elevdelaktighet visar att eleverna har möjlighet att tycka till om planering och genomförande av den undervisning som rör sexualitet, samtycke och relationer.

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive område.

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck

Här bedöms:

- Återkommande och aktuell undervisning
- Ämnesintegrerad och fördjupande undervisning inom gymnasiegemensamma ämnen
- Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Återkommande och aktuell undervisning

Undervisningen om kunskapsområdet är återkommande och aktuell

Granskningen visar att undervisning om sexualitet, samtycke och relationer är återkommande under alla år på gymnasiet på skolenheten. Undervisningen är uppdaterad och lärarna fångar upp aktuella frågor.

Av samtliga intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna under sina år på gymnasiet har arbetat med olika moment och områden som är kopplade till kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer. I elevintervjuer framkommer att eleverna återkommande får undervisning i kunskapsområdet, även om det till viss del skiljer sig åt mellan programmen när kunskapsområdet blir del i undervisningen.

I elevintervjuerna framkommer att eleverna uppfattar att undervisningen är uppdaterad och relevant. I enstaka tillfällen har dock några elever känt igen flera moment från undervisningen på högstadiet. Lärare berättar att i samhällskunskap använder de sig av ett digitalt läromedel där aktuella händelser och statistik uppdateras löpande. Exempelvis kom det upp ett moment som handlar om Me too-rörelsen som behandlades i samhällskunskap 1. Det förekommer att aktuella frågor inom HBTQ-området blir en del av undervisningen, men det varierar i

vilken omfattning lärarna arbetar med det. Enligt eleverna är vissa lärare bra på att ta upp aktuella händelser och försöker sätta sig in det som finns i sociala medier. Exempelvis i ämnet svenska har eleverna fått diskutera en aktuell händelse som handlade om en känd profil som åtalats för människohandel och sexuellt utnyttjande av kvinnor. I intervju med lärare framkommer att de fångar upp aktuella frågor när eleverna tar upp något som har hänt. Några lärare berättar att de pratar om händelser runt om i världen, men att de även pratar om händelser i närsamhället. I ämnet samhällskunskapen har eleverna bland annat lyft en fråga som trendar på sociala medier och som rör kvinnors trygghet. En av de intervjuade lärarna uppger att sådana frågor kan komma upp före eller efter lektionen också och att diskussionerna inte alltid sker i helklass.

Undervisningen breddar och fördjupar olika perspektiv inom kunskapsområdet med hjälp av elevhälsans kompetens

Granskningen visar att lärare i sin undervisning använder sig av elevhälsan för att bredda och fördjupa delar av kunskapsområdet.

Lärarna berättar att det finns möjlighet att bjuda in elevhälsan till att prata om kunskapsområdet i undervisningen utifrån olika behov och sammanhang. Kuratorn har exempelvis deltagit i diskussioner om relationer i samband med en bok eleverna läst i ämnet svenska. Kuratorn har även på lektionstid pratat om planen mot diskriminering och kränkande behandling i samband med att eleverna läst en annan bok i svenska som innefattade frågor om intolerans och våld. Av rektorsintervjun framgår att elevhälsan även har besökt klasser och pratat om destruktiv jargong. Vidare har skolan en socialpedagog som lärarna vid behov använder i undervisningen för att överbrygga skillnader mellan olika kulturer och förtydliga värdegrunden.

Ämnesintegrerad och fördjupande undervisning inom gymnasiegemensamma ämnen

Kunskapsområdet återkommer i flera gymnasiegemensamma ämnen

Granskningen visar att undervisning om sexualitet, samtycke och relationer förekommer i flera gymnasiegemensamma ämnen.

Av dokumentation från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del av och av samtliga elev- och lärarintervjuer framgår att lärarna arbetar med att integrera kunskapsområdet inom flera gymnasiegemensamma ämnen. Det handlar om ämnena naturkunskap, idrott och hälsa, samhällskunskap, svenska, svenska som andraspråk, historia och religionskunskap. Detta gäller för både yrkesförberedande och högskoleförberedande program. Lärare som undervisar i svenska uppger att under år 1 använder de ofta litteratur som berör olika frågor med koppling till kunskapsområdet. Exempelvis har eleverna läst en bok som bland annat gav dem möjlighet att diskutera frågor om våldtäkt och samtycke.

Som slutuppgift fick eleverna skriva en bokanalys. En lärare som undervisar i svenska som andraspråk uppger att det är effektivt att använda litteratur som eleverna kan känna igen sig i, exempelvis berättelser om kärlek mellan olika kulturer. En lärare som undervisar i religionskunskap uppger att kunskapsområdet behandlas utifrån olika perspektiv på genus och identitet eller hur olika religioner ser på feminism. Eleverna berättar att de i flera ämnen har läst olika texter om könsroller, rasism och relationer. I naturkunskap har de exempelvis pratat om könssjukdomar, samtycke, skillnader mellan kvinnor och män och om sexualitet. I ämnet historia har de bland annat pratat om kampen för kvinnors rösträtt och vilka rättigheter kvinnor hade förr jämfört med nu.

Undervisningen ger inte eleverna en helhetsbild av vad kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer innefattar

Granskningen visar att lärarna arbetar ämnesövergripande, men att det skiljer sig i vilken utsträckning undervisningen i de gymnasiegemensamma ämnena synliggör hur olika perspektiv på kunskapsområdet hänger ihop.

Av intervjun med rektorn framgår att lärarna i undervisningen tidigare hade fasta teman såsom jämställdhetstema och integrationstema som innebar att lärare kom in på att prata om delar av kunskapsområdet, men att det nu är lite mer fritt för lärarna att hitta fungerande ämnesövergripande samarbeten med kollegor. Det finns ingen plan där det framgår hur olika skolämnen ska bidra med olika perspektiv på vad sexualitet, samtycke och relationer kan innebära eller att lärare ska samarbeta med varandra i dessa frågor. Däremot framgår i intervju med lärare att en lärare som undervisar i naturkunskap samarbetar med lärare som undervisar i idrott och hälsa samt samhällskunskap. Läraren har bland annat arbetat med moment som handlar om kvinnligt och manligt, kroppsideal och om hållbar konsumtion. Några lärare i samhällskunskap berättar att de har ett ämnesövergripande moment mellan kurserna svenska 1 och samhällskunskap 1b kring jämställdhet, där de har inslag i undervisningen som handlar om vad som anses vara manligt respektive kvinnligt inom idrotten, hemmet, arbetslivet samt mäns våld mot kvinnor. I elevintervjuer framkommer att vissa elever väljer att arbeta med frågor som berör kunskapsområdet i ett ämnesövergripande format via skolans FN-rollspel, som varje år innehåller frågor kopplade till kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa. Detta arbete omfattar dock inte alla elever.

I lärarintervjuerna framkommer att lärare kombinerar gymnasiegemensamma ämnen med programspecifika ämnen när de arbetar med ämnesövergripande teman. Ett exempel är ett ämnesövergripande tema om genus i kurserna samhällskunskap och sociologi där eleverna fick titta på filmer, skriva analyser om hur olika relationer kan se ut. I samband med detta arbete skrev eleverna en fördjupande uppsats som de sedan redovisade för varandra. Några elever skrev till exempel om mäns våld mot kvinnor, andra om hedersrelaterat våld eller rasism. Däremot framgår i intervju med eleverna att en del lärare går mer på

djupet i undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer än andra. Flera elever säger att de uppfattar att lärarna i vårdämnena samarbetar, men inte lärarna i övriga ämnen.

Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Lärarna arbetar medvetet för att uppmuntra och utmana eleverna att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön

Granskningen visar att eleverna får undersöka hur olika föreställningar om kön kan påverka människors livsvillkor.

Såväl lärare som elever berättar att eleverna i flera gymnasiegemensamma ämnen får arbeta med hur föreställningar om kvinnligt och manligt påverkar människors val och livsvillkor. Lärarna berättar att de i några kurser i samhällskunskap arbetar med yrkesroller, ekonomiska skillnader, vem som gör vad i hemmet, genusteorier och maktstrukturer som kan knytas till kön. En lärares om undervisar i naturkunskap uppger att de brukar inleda ett moment som handlar om normer med att eleverna får genomföra en värderingsövning och samtala om vilka skillnader som finns mellan män och kvinnor. Exempelvis har de reflekterat kring vem som ska ta första steget när en kvinna eller man träffar någon och om män får visa känslor. I intervju med eleverna framgår att i svenska har eleverna sett några filmer om sexualitet och kärlek, där de bland annat fått jämföra hur normer utvecklats under historien. Eleverna har även sett en dokumentär om hur Sverige tidigare steriliserade kvinnor med intellektuell funktionsnedsättning och då samtalade om mäns makt över kvinnor. Flera elever berättar att de även arbetar med frågor som rör könsroller och könsnormer i olika programspecifika kurser.

Eleverna får i viss utsträckning arbeta med att kritiskt granska maktstrukturer som kan knytas till hedersförtryck

Granskningen visar att det skiljer sig i vilken utsträckning eleverna får möjlighet att inom de gymnasiegemensamma ämnena utveckla kunskaper om sådana maktstrukturer som kan knytas till hedersrelaterat våld och förtryck.

Granskningen visar att det skiljer sig åt mellan program och ämnen i vilken utsträckning undervisningen omfattar maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck. I intervju med lärarna framgår att sådana frågor blir en del i undervisningen i olika ämnen så som religionskunskap, svenska och samhällskunskap, exempelvis när de pratar om mansnormer eller när eleverna läser böcker som handlar om hedersförtryck. De elever Skolinspektionen intervjuat bekräftar delvis lärarnas bild. Elever på samhällsvetenskapsprogrammet berättar att de i kursen sociologi tittat på en film som handlade om en familj där en kvinnlig familjemedlem dödades för att hon var tillsammans med en svensk kille. Efter filmen fick eleverna diskutera tillsammans

och svara på frågor. Enligt dessa elever har de endast arbetat med hedersfrågor inom kursen sociologi. I intervju med elever från vård- och omsorgsprogrammet framgår att de tidigare arbetat med frågor som berör hedersproblematik i flera ämnen så som svenska och naturkunskap samt i religionskunskap. I svenska har de sett en film om en flicka som inte får vara kär i den hon vill och de har även läst en text som behandlar om det. I naturkunskap har undervisningen handlat om oskuldsnormer, att män ofta fungerar som familjens överhuvud och hur föräldrar lägger över ansvaret på yngre manliga familjemedlemmar som tvingas bevaka sina systrar.

Eleverna får möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i medier och andra sammanhang

Granskningen visar att eleverna möter inslag i undervisningen som ger dem möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang.

Några elever som läser på samhällsvetenskapsprogrammet berättar att i ämnet naturkunskap har de tittat på en dokumentär som handlar om pornografi. Efter filmen fick de samtala om hur pornografi kan vara skadligt och hur eleverna ser på relationer kopplat till sex. Eleverna från vård- och omsorgsprogrammet nämner att de har samtalat om sådan pornografi som finns på nätet och hur pornografi bidrar till att förändra synen på samlag. I intervju med såväl lärare som elever framkommer flera exempel på hur de har arbetat med hur sexualitet och relationer framställs i media. Eleverna har exempelvis i ämnet svenska arbetat med olika uttryck i bild. I samband med detta visade läraren olika bilder för klassen varefter eleverna fick förklara vad det var på bilden och reflektera kring tankar som kom upp. Eleverna nämner i intervju att de även har samtalat om bilder från sociala medier. Exempel har det fått samtala om ifall bilderna var riktade mot kvinnor eller män. I intervju med lärare framgår att inom ämnet idrott och hälsa har de också pratat om normer i sociala medier, hur manliga och kvinnliga idrottare speglas i samhället, hur kroppar förväntas se ut och vilka personer eleverna följer på sociala medier och som kan spegla elevernas egna föreställningar. De har även varit inne på kroppsfixeringar och ätstörningar. I ämnesövergripande moment mellan svenska och psykologi samt mellan sociologi och kommunikation har lärarna resonerat med eleverna vad bilder förmedlar och visat historiska reklamfilmer och låtit eleverna jämföra med hur det ser ut idag. Exempelvis har de tittat på en reklambild på en nutida influencer och en äldre känd person som gjorde reklam som ung. Eleverna kom fram till att det inte ser så annorlunda ut idag.

Undervisningen innehåller arbetsmoment som ger eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och lära sig om samtycke

Av granskningen framkommer att eleverna i undervisningen får utveckla sin förmåga att leva sig in i andra människors situation och erfarenheter samt förstå betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke.

Såväl eleverna som lärarna berättar i intervjuerna att de bland annat läst en bok och tittat på en TV-serie som handlar om relationer, våldtäkt och samtycke. Som slutuppgift fick eleverna skriva en bokanalys. Eleverna på vård- och omsorgsprogrammet uppger att de i naturkunskap har pratat om samtycke och vikten av att förmedla ett tydligt ja. Eleverna berättar att de både pratat om gråzoner och samtyckeslagen och hur samtycke påverkar båda könen. En elev berättar att de också pratade om betydelsen av samtycke inom hälso- och sjukvården, att respektera patienternas behov och ge stöd när det kommer till deras sexliv. Elever på samhällsvetenskapsprogrammet nämner att de främst har samtalat om otrygga relationer, men inte lika mycket om välfungerande relationer. I intervju med lärare framkommer att i ämnet naturkunskap brukar lärarna ta upp olika typer av relationer och i samband med det har eleverna fått se en film som handlar om våld i ungas parrelationer. Därefter har eleverna fått diskutera vad karaktärerna i serien behöver göra för att få till en välfungerande relation. Lärare i svenska uppger att de pratar om relationer, kärlek och vänskap genom litteraturen. I samhällskunskap pratar läraren och eleverna om relationer när de arbetar med jämställdhetstemat, exempelvis när de går igenom hur föräldraledighet och vård av barn kan påverka en relation.

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter

Här bedöms:

- Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat
- Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger
- Elevdelaktighet

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Undervisningen innehåller vissa insatser för att främja ett öppet och tryggt klassrumsklimat

Granskningen visar att lärarna har olika arbetssätt som syftar till att främja ett öppet klassrumsklimat och skapa trygghet inom ramen för undervisningen, men att det trots detta finns elever som inte upplever att de kan samtala och reflektera fritt.

I elevintervjuerna framkommer att det skiljer sig hur klassrumsklimatet ser ut i olika klasser. Enligt eleverna tydliggör lärarna vilka ramar som gäller när de pratar om sexualitet, samtycke och relationer, exempelvis att det är viktigt att inte skratta och att eleverna ska våga uttrycka vad de tycker. I intervju med lärarna framgår att lärarna har vissa strategier för att skapa ett diskussionsklimat där alla elever vill och vågar delta, men att de lyckas i olika omfattning med detta. Några elever berättar om ett aktivt deltagande med högt i tak i diskussioner. Andra elever uppger dock att det oftast kan bli småskratligt och stelt. Det framgår av intervjuerna med såväl elever och lärare att det kan vara svårt att prata om svåra ämnen, då det i vissa klasser finns elever som uttrycker motstånd mot rådande åsikter och normer och exempelvis ger uttryck för homofobi och rasism. Elever och lärare berättar att det finns elever med annan härkomst och trosuppfattning samt elever som lever i otrygga förhållande som kan påverka i vilken utsträckning lärarna kan ta upp känsliga frågor i undervisningen. I vissa klasser finns det dem som på grund av olika värderingar eller livsförhållande väljer att inte lyssna på det läraren berättar eller att de känner sig obekväma med att samtala om dessa frågor i undervisningen. Dessa elever får då med lärarens tillåtelse gå ut från klassrummet. Några elever berättar att det finns manliga elever som inte vågar samtala fritt i helklass för att kvinnliga elever tar över samtalen och ska berätta vad de tycker om olika saker. Att manliga elever inte kommer till tals är dock inget de lärare som Skolinspektionen intervjuat har märkt. Lärarna berättar att det handlar om hur varje enskild lärare styr samtalen och inte bara låta kvinnliga elever få svara på frågor som ställs. Exempelvis ser lärarna till att rikta frågor till elever som inte har svarat på en fråga. Det förekommer också att lärarna delar in

eleverna i mindre grupper så att alla elever kommer till tals. Elever som inte följer reglerna kan bli utskickade eller få en tillsägelse av läraren, men enligt eleverna skiljer det sig hur lärarna agerar.

I undervisningen synliggörs och utmanas inte begränsande normer

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna få möjligheter till att möta och reflektera över hur normer kan påverka och begränsa människors handlingsutrymme.

Rektorn, lärarna och eleverna uppger att det finns en stark norm på skolan när det kommer till utseende men att eleverna i undervisningen sällan möter frågeställningar som utmanar föreställningar om vad som är "normalt". Av såväl intervjuer med elever som av dokumentation som Skolinspektionen tagit del av, framgår att eleverna önskar få arbeta mer djupgående med normer om exempelvis sexuell läggning eller åsikter kring homosexuella och rasism. Eleverna berättar att skolan ofta lyfter frågor om normer efter en incident, men enligt eleverna främjar inte stämningen efter en laddad situation en bra dialog eller en ökad förståelse. I stället uppger elever att lärarna i stället borde ge eleverna fler möjligheter till att reflektera över och diskutera detta i undervisningen på ett mer förebyggande sätt. Av inskickat material från huvudmannen framgår att eleverna efterfrågar en ökad förståelse för mångfald och olika livsperspektiv samt ett behov av att arbeta mer normbrytande. I underlaget finns bland annat sju olika elevförslag på åtgärder för att uppnå en ökad förståelse och respekt för olikheter. Även om vissa lärare arbetar efter dessa åtgärder uppfattar de intervjuade eleverna att det finns lärare som inte har med sig det i sin fortsatta planering av undervisningen. I intervju med lärarna framkommer att de är medvetna om de normer som finns på skolan. De uppger att det dock är lätt att fastna i att prata om manligt och kvinnligt och inte prata om olika sexuella läggningar i undervisningen. Begreppet HBTQ kan bli aktuellt när de exempelvis arbetar med jämställdhetstema eller om det finns med i en bok som eleverna läser i ämnet svenska. För att kunna arbeta mer med dessa frågor i undervisningen har lärarna haft en gemensam fortbildning om normkritik. De har tittat på en film och haft diskussioner samt genomfört rollspel inom kollegiet.

Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger

Uttryck för intolerans på skolan problematiseras inte i undervisningen

Granskningen visar att lärarna i olika omfattning tar upp uttryck för intolerans eller destruktiva normer i undervisningen, vilket ger negativa jargonger utrymme att normaliseras.

Såväl rektorn som eleverna berättar om att det finns homofobi på skolan. Eleverna berättar att inte alla klasser och enheter på skolan respekterar andra elevers sexuella läggning och bland annat är det vanligt med kommentarer bland

eleverna som innehåller homofobiska uttryck. Några elever berättar att det oftast handlar om hur olika kulturer och religioner ser på till exempel transpersoner eller homosexuella. Av det underlag som Skolinspektionen har fått ta del av framkommer att eleverna på ett av programmen har lyft i skolans utvärdering av normer och värden att de önskar att skolan integrerar vikten av att ta avstånd från förtryck och kränkande behandling. Eleverna har föreslagit ett antal åtgärder som skolan har tagit till sig och använt, men trots detta upplever eleverna att det inte problematiseras tillräckligt i undervisningen.

I intervju med lärare framgår att vissa lärare markerar direkt mot utspel och uttryck för intolerans men att det gäller att avgöra vilken nivå markeringen ska ligga på så att det inte blir kontraproduktivt. Några intervjuade lärare upplever att det kan vara svårt att bemöta elevers åsikter som sitter djupt rotade och som de har med sig hemifrån. Några lärare berättar att skolans värdegrundsarbete har haft fokus på normer och värden sedan några år tillbaka och att de arbetat med dessa frågor under studiedagar och konferensdagar. Som ett led i utvecklingsarbetet har lärarna exempelvis haft värderingsövningar i klassrummet och lyft olika ämnen från skolans egen podcastserie. I podcastserien får elever anonymt prata om frågor som berör dem, exempelvis hur det är att känna sig ensam eller vara homosexuell på gymnasiet. Trots dessa insatser finns det lärare som uppger att de inte har rätt kompetens för att möta destruktiva normer i undervisningen, och önskar ytterligare fortbildning i vissa frågor.

Elevdelaktighet

Eleverna får möjlighet att tycka till om undervisningen

Granskningen visar att eleverna har möjligheter att tycka till om planering och genomförande av den undervisning som rör sexualitet, samtycke och relationer.

Av lärarintervjuer framgår att de har olika sätt att göra eleverna delaktiga och ta reda på vad eleverna vill veta mer om vad gäller sexualitet, samtycke och relationer. Lärarna använder sig av olika metoder som till exempel utvärderingslappar eller enkäter. Utvärderingen görs oftast löpande efter avslutad kurs, men någon enstaka lärare utvärderar efter varje lektion för att kunna korrigera inför nästa. Eleverna uppger att utvärderingar av kurser antingen sker direkt vid kursens slut eller i slutet av läsåret. Eleverna berättar att de i vissa ämnen har kunnat påverka lektionsinnehåll och upplägg som i exempelvis svenska där eleverna har fått sitta i grupper och svara på vad de vill ta upp under kursen. Även i ämnet naturkunskap har läraren bjudit in eleverna att komma med synpunkter på kursen. Ibland kan andra lärare inleda ett nytt moment med att ställa frågan muntligt i helklass till eleverna om vad de redan kan om kunskapsområdet och vad de vill göra.

Identifierade utvecklingsområden

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom området enligt följande:

- genomför en undervisning som synliggör hur olika perspektiv av kunskapsområdet hänger ihop så att eleverna får en helhetsbild av kunskapsområdet

Läroplanen anger att rektorn har ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen. Rektorn har även ett särskilt ansvar för att undervisningen i olika ämnen samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.¹ Läroplanen anger också att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande samt samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjligheter till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang samt får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.² Delar av kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer finns med i flera av de gymnasiegemensamma ämnena, antingen i ämnets syfte eller i det centrala innehållet i kursen.³ Det betyder att flera lärare utifrån sin ämnesundervisning i olika grad har ansvar för att behandla kunskapsområdet på lektionerna.

Granskningen visar att lärarna endast till viss del samordnar sin planering för kunskapsområdet inom gymnasiegemensamma ämnen. Eleverna möter därmed begränsade perspektiv gällande hur kunskapsområdet hänger ihop och undervisningen ger eleverna få möjligheter till fördjupning genom att tillämpa olika perspektiv. Genom att lärarna har kännedom om vad andra lärare undervisar om och förhåller sig till det kan de närma sig kunskapsområdet tillsammans med kollegor och skapa en helhet för eleverna och ge dem möjlighet till fördjupning i ämnet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar att utforma undervisningen om sexualitet, samtycke och relationer så att den på något sätt integreras i de flesta gymnasiegemensamma

¹ Lgy 11, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar

² Lgy 11 avsnitt 2.1 Kunskaper

³ Se exempelvis gymnasieskolans ämnesplaner för naturkunskap, idrott- och hälsa, samhällskunskap, historia, religion, engelska, svenska och svenska som andraspråk.

ämnena. Rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att samarbeta med varandra i syfte att fördjupa eller bredda kunskapsområdet. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Skolverket Stöd-i-arbetet Sexualitet-samtycke-och-relationer](#)

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen även behöver utvecklas inom området enligt följande:

- arbeta med inslag i undervisningen som ger alla elever möjlighet att kritiskt granska maktstrukturer som kan knytas till hedersförtryck

Läroplanen anger att skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.⁴

Granskningen visar att det skiljer sig mellan programmen i vilken omfattning eleverna får möjlighet att utveckla kunskaper om maktstrukturer som kan knytas till hedersrelaterad problematik i gymnasiegemensamma ämnen. Genom att förmedla betydelsen av att omfatta kunskaper om maktstrukturer kopplade till hedersrelaterat våld och förtryck kan eleverna rustas med information, kunskaper och positiva värden för att ha trygga och respektfulla relationer. En sådan undervisning av hög kvalitet kan bidra till främjande arbete mot våld i ungas partnerrelationer.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar att verka för att eleverna ska få möjlighet att utveckla kunskaper om maktstrukturer kopplade till heder och reflektera över exempelvis oskuldsnormer, begränsningar av handlingsutrymme och att hedersproblematik omfattar både kvinnor och män. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Skolverket Stöd-i-arbetet Sexualitet samtycke och relationer](#) och [Skolverket Publikationsserier 2021 hedersrelaterat våld och förtryck](#)

Undervisningens bidrag utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom följande:

⁴ Lgy 11, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag Gymnasieskolans uppdrag.

- utveckla strategier för att skapa ett tillitsfullt klassrumsklimat där alla elever inkluderas och arbeta med inslag i undervisningen som synliggör och utmanar begränsande normer

Läroplanen anger att läraren ska öppet redovisa och diskutera skiljaktiga värderingar, uppfattningar och problem. Vidare ska läraren synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor. Läraren ska planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Läraren ska också uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling. Tillsammans med eleverna ska läraren utveckla regler för arbetet och samvaron i den egna gruppen.⁵

Skolinspektionens granskning visar att det i flera gymnasiegemensamma ämnen finns inslag i undervisningen där eleverna får diskutera olika frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Däremot varierar det hur lärare arbetar för att främja ett öppet klassrumsklimat. Vissa lärare tenderar att undvika frågor som utmanar rådande normer och det finns elever som lämnar klassrummet när känsliga frågor tas upp. Genom att ha ett normmedvetet förhållningssätt kan läraren skilja mellan personligt och privat och undvika att undervisningen förstärker normer som dominerar i skolan och i samhället.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar för att verka för ett tillitsfullt klassrumsklimat när undervisningen rör sexualitet, samtycke och relationer. Det handlar om att inkludera och involvera alla elever, även elever som inte vågar komma till tals i klassrummet. Det kan också handla om att lärarna har funktionella regler och gemensamma strategier för diskussioner och samvaron i klassrummet och hur eleverna ska uppträda när de inte är överens. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Skolverket Stöd-i-arbetet Regler-och-förväntningar-på-elever-i-undervisningen](#) och [Skolverket Stöd-i-arbetet Aktivt-jämställdhetsarbete-i-skolan](#)

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att undervisningen behöver utvecklas inom följande:

- bemöta utspel och uttryck för intolerans och arbeta med insatser i undervisningen som hävdar de värden läroplanen anger

Läroplanen anger att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering som har

⁵ Lgy 11, avsnitt 2.2 *Normer och värden, Riktlinjer*

samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser.⁶

Granskningen visar att lärare och elever på skolan har svårt för att åstadkomma samtal präglade av respekt för andra, där alla elever ges möjlighet att vara delaktiga. Det finns elever som på olika sätt uttrycker värderingar som strider mot de värden läroplanen anger. Vissa lärare markerar direkt mot utspel och uttryck för intolerans men att lärare inte alltid tar upp och problematiserar dessa värderingar i undervisningen. Genom att läraren arbetar relationsstärkande och tar med sig kunskap om elever som visar intolerans eller har en destruktiv jargong kan läraren visa för alla elever var gränsen går och hävda de värden som läroplanen anger.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn ger lärarna förutsättningar att bemöta utspel och uttryck för intolerans bland eleverna samt förutsättningar att arbeta med insatser som hävdar de värden läroplanen anger. I detta arbete är det viktigt att läraren är en aktiv samtalsledare i klassrummet som styr och leder elevernas samtal, dels för att nyansera och utmana, dels för att se till att samtalen sker på ett tryggt och respektfullt sätt. Bland de mänskliga rättigheter som skolan ska förmedla och förankra respekt för finns åsikts- och yttrandefriheten. Det innebär att elever har rätt att ha åsikter som också står i strid med skolans värdegrund. Skolverket har material som kan användas i detta, se [Skolverket Publikationsserier 2022 Främja förebygga upptäcka och åtgärda](#)

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Indra Kullenberg, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Sevi Karoussi. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredarna Maria Hermansson och Marcus Rönnegård deltagit.

⁶ Lgy11, avsnitt 1 *Skolans värdegrund och uppdrag, Förståelse och medmänsklighet*

Bilaga 1: Underlag för bedömning tematisk kvalitetsgranskning

Granskningens syfte

Syftet är att granska kvaliteten i de utvalda gymnasieskolornas undervisning utifrån valda delar av kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer. I granskningen bedöms kvaliteten på undervisningen i förhållande till Skolinspektionens kvalitetskriterier.

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom det granskade området, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Inom granskat område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställning 1

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att ge eleverna kunskaper om och förmåga att kritiskt granska maktstrukturer kopplade till kön samt hedersrelaterat våld och förtryck?

Kvalitetskriterier

Återkommande och aktuell undervisning

Ämnesintegrerad och fördjupande undervisning inom gymnasiegemensamma ämnen

Kritiskt förhållningssätt och förmåga att fatta egna beslut

Frågeställning 2

I vilken utsträckning bidrar undervisningen utifrån kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer till att stärka elever i att göra medvetna och självständiga val såväl som att utveckla förståelse för egna och andras rättigheter?

Kvalitetskriterier

Öppet förhållningssätt och tillitsfullt klassrumsklimat

Bemötande och insatser som hävdar de värden som läroplanen anger

Elevdelaktighet

Bilaga 2: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁷

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.⁸ Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.⁹

Utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.¹⁰ Att utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar innebär att det måste finnas kunskap hos såväl lärare och annan personal som hos elever om vad dessa värderingar och rättigheter innebär och hur de kan förverkligas.¹¹

Av läroplanen för gymnasieskolans inledande delar framgår att skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Utbildningen ska präglas av öppenhet och respekt för människors olikheter. Det framgår att alla tendenser till diskriminering eller kränkande behandling aktivt ska motverkas. Intolerans, förtryck och våld, till exempel rasism, sexism och hedersrelaterat våld och förtryck, ska förebyggas och bemötas med kunskap och aktiva insatser. Det framgår också att en trygg identitet och medvetenhet om det egna och delaktighet i det gemensamma kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder.¹²

Av läroplanens inledande delar framgår att skolan ska vara öppen för skilda uppfattningar och uppmuntra att de förs fram. Den ska framhålla betydelsen av personliga ställningstaganden och ge möjligheter till sådana. Undervisningen ska vara saklig och allsidig. När värderingar redovisas, ska det alltid klart framgå vem det är som står för dem. Alla som verkar i skolan ska alltid hävda de

⁷ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

⁸ 1 kap. 4 § skollagen.

⁹ 1 kap. 4 § skollagen.

¹⁰ 1 kap. 5 § skollagen.

¹¹ Proposition 2009/10:165, *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s. 634.

¹² Lgy 11, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppgifter, Förståelse och medmännisklighet*.

grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen och klart ta avstånd från det som strider mot dem.¹³

Av läroplanens inledande del framgår vidare att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Det framgår att skolan har ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Eleverna ska uppmuntras att utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska också verka för att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet. Oavsett om utbildningen är förlagd till en arbetsplats eller äger rum i skolan ska den präglas av ett jämställdhetsperspektiv.¹⁴

Skolan ska aktivt verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för kvinnor och män. Genom undervisningen ska eleverna utveckla kunskaper om könsmonster och hur de kan påverka människors livsval och livsvillkor. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska hur normer, värderingar och strukturer kan begränsa kvinnors och mäns makt att forma såväl samhället som sina egna liv. Skolan har ett ansvar för att eleverna återkommande i utbildningen får möta frågor som rör sexualitet, samtycke och relationer. Utbildningen ska därigenom främja alla elevers hälsa och välbefinnande samt stärka deras förutsättningar att göra medvetna och självständiga val. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för egna och andras rättigheter och förmedla betydelsen av att sexualitet och relationer präglas av samtycke. I utbildningen ska maktstrukturer kopplade till kön och hedersrelaterat våld och förtryck kritiskt granskas. Eleverna ska även ges möjlighet att utveckla ett kritiskt förhållningssätt till hur relationer och sexualitet framställs i olika medier och sammanhang, bland annat i pornografi.¹⁵

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer anges att det är skolans ansvar att varje elev kan använda sina kunskaper som redskap för att kritiskt granska normer, påståenden och förhållanden, och har kunskaper inom området sexualitet, samtycke och relationer samt hedersrelaterat våld och förtryck. Varje elev ska ha förmåga att kritiskt granska och bedöma det eleven ser, hör och läser för att kunna diskutera och ta ställning i olika livsfrågor och värderingsfrågor.¹⁶ Det anges vidare att läraren ska se till att undervisningen till innehåll och upplägg präglas av ett jämställdhetsperspektiv och att eleverna ges möjlighet att mötas och arbeta tillsammans oberoende av könstillhörighet.

¹³ Lgy 11, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppgifter, Saklighet och allsidighet.*

¹⁴ Lgy 11, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppgifter, En likvärdig utbildning.*

¹⁵ Lgy 11, avsnitt 1. *Skolans värdegrund och uppgifter, Gymnasieskolans uppdrag.*

¹⁶ Lgy 11, avsnitt 2.1, *Kunskaper, Mål.*

Läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter och val. Läraren ska även samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. I undervisningen ska läraren utnyttja de kunskaper och erfarenheter av arbets- och samhällsliv som eleverna har eller skaffar sig under utbildningens gång. Läraren ska beakta resultat av utvecklingen inom ämnesområdet och för undervisningen relevant pedagogisk och annan forskning. Vidare ska läraren organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet till ämnesfördjupning, överblick och sammanhang samt får möjligheter att arbeta ämnesövergripande.¹⁷

Avseende normer och värden anges i läroplanen bland annat att det är skolans mål att varje elev respekterar andra människors egenvärde samt deras kroppsliga och personliga integritet. Det är också skolans mål att varje elev tar avstånd från att människor utsätts för våld, förtryck, diskriminering och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor.¹⁸ Vidare anges det att alla som arbetar i skolan ska visa respekt för den enskilda eleven och ha ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt. Läraren ska öppet redovisa och tillsammans med eleverna analysera olika värderingar, uppfattningar och problemställningar samt konsekvenserna av dessa. Vidare ska läraren klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen.¹⁹

Avseende elevernas ansvar och inflytande anges i läroplanen att läraren ska svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och innehåll i undervisningen. Läraren ska verka för att eleverna oberoende av könstillhörighet får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen. Läraren ska även uppmuntra elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra det och låta eleverna pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Vidare anges det också att läraren ska planera och utvärdera undervisningen tillsammans med eleverna.²⁰

Vad gäller elevhälsans roll framgår det av skollagen att den främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. Elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och ske i samverkan med lärare och övrig personal.²¹ Elevhälsans insatser ska riktas till såväl enskilda elever som till grupper av elever och till insatser som rör skolan i dess helhet. Att elevhälsans arbete ska bedrivas i samverkan med lärare på skolan avser att förtydliga att elevhälsan, tillsammans

¹⁷ Lgy 11, avsnitt 2.1, *Kunskaper, Riktlinjer*.

¹⁸ Lgy 11, avsnitt 2.2, *Normer och värden, Mål*.

¹⁹ Lgy 11, avsnitt 2.2, *Normer och värden, Riktlinjer*.

²⁰ Lgy 11, avsnitt 2.3, *Elevernas ansvar och inflytande, Riktlinjer*.

²¹ 2 kap. 25 § skollagen.

med lärarna, ska bidra med aktuell kunskap om elevernas fysiska, psykiska och psykosociala hälsa, om hinder för elevernas hälsa, lärande och utveckling och om de övergripande förutsättningarna för hälsa, lärande och utveckling på skolan. I arbetet kan elevhälsan i dialog med skolans övriga personal nyttja erfarenheter från arbetet med enskilda elever och grupper av elever.²²

Vad gäller rektorns ansvar framgår av läroplanen att rektor har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att kunskapsområdet sexualitet, samtycke och relationer samt kunskaper om hedersrelaterat våld och förtryck behandlas återkommande i utbildningen.²³

För varje ämne finns en ämnesplan och utbildningen inom varje ämne ges i form av en eller flera kurser. Ämnesplanerna innehåller respektive ämnes syfte och vilka kurser som ingår i ämnet. För respektive kurs anges det centrala innehåll som undervisningen i kursen ska behandla. Vidare framgår betygskriterier för varje kurs som relaterar till det centrala innehållet i kursen och har en koppling till ämnesplanen som helhet. (16 kap. 21 och 23 §§ skollagen, 1 kap. 4 § gymnasieförordningen [2010:2039].)²⁴

²² Proposition. 2021/22:162, *Elevhälsa och stärkt utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning*, s. 157.

²³ Lgy 11, avsnitt 2.6, *Rektorns ansvar*.

²⁴ Bestämmelserna i 16 kap. 21 och 23 §§ skollagen har nya lydelse från den 15 juli 2022 genom lag 2022:147. Lagen tillämpas den första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning i gymnasieskolan ska äldre bestämmelser fortfarande gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. 1 kap. 4 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från och med den 1 januari 2024 genom förordning 2023:654. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter d. 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025.